

mo pozabili tega bridkega nauka, ki nam veli lotiti se resno in brez odlaganja dela. Kako lepo nas prepriča pisateljica članka — Ž. r. d. in učiteljice, — da je izobrazba učitelja ž. r. d. prvo poglavje k pričetku tega dela.

Za pouk moških ročnih del se izobrazbi literarni učitelj z vsemi izpiti še v posebnem kursu. Ne dovoli se obrtniku ali pridnemu diletantu, ki nekaj tednov pogleda v pedagoške skrivnosti, da bi poučeval na osnovni šoli. Zakaj pa je to smelo biti — in bi še smelo biti — pri ženskem ročnem delu drugače? Večino ma iz gospodarskih ozirov, iz katerih je ostalo tudi ročno delo 53 let brez nadzorstva, katero bi pa delovanje učiteljevo spodbujalo, podpiralo, pospešilo s strokovnim nasvetom in s trebljenjem slabega.

Ker trdim, da je ročno delo v prvi vrsti vzgojno sredstvo, sem in bom zagovarjala vedno naziranje: učna moč brez dovršene pedagoške omike, t. j. v sedanjih naših razmerah najmanj z absolviranim učiteljskim, ne sme na šolski oder kot učiti žen. roč. del.

Visoko naobrazene učiteljice bodo znale pod strokovnim nadzorstvom izbrati krajevnim razmeram primerno snov iz obširne naše domovine, ker že različno podnebje ustvarja in zahteva različnega gospodinjstva dela.

Vstrezalo bi se s temi narodno gospodarski misli in tudi naši srčni želji, ohraniti narodu značaj. (Dalje prihodnjic.)

Obrtno nadaljevalne šole.

—o Učiteljski tečaj. Prvi delni tečaj za izobrazbo učiteljev risanja in obrtnih nadaljevalnih šolah, ki naj bi se letos vršil na tehniški srednji šoli v Ljubljani, ne bo aktiviran, ker primanjkuje potrebni kredit za pokritje stroškov.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolske ljudske knjižnice.

Šolske knjižnice.*

Danes ima gotovo vsaka šola svojo knjižnico. Niti misliti si ne morem šole brez knjižnice. Ona je njen najlepši nakit in izpopolnjuje vzgojno in poučno delo tam, kjer je šola prenehala delovati direktno s svojo vzgojo.

Z njo mora biti vsakdo po izstopu iz šole v ozkega kontaktu; v njej mora najti uteho, razvedrilo in znanja; iskrenega in dobrega duševnega svetovalca in svetovalca v težkih dneh življenja.

Nikjer nisem bil tako zadovoljen, tako srečen in blažen, kakor v svoji šolski knjižnici, kjer sem se spajal z našimi razumniki, ki so mi razjasnjevali preteklost, reševali probleme, me vzbujali k delu in razmišljanju!

Knjige so mi znale oživeti živo prepričanje, odkriti mi tajnosti sveta; donele so me v visoke sfere delov in mi napolnile dušo z zanosom za resnico in lepoto.

In ona ozka sobica z omarami polnimi knjig je postala svetinja in svetišče znanja in uma; akademija in zbornica najbistrajših in najrazumnejših mož zemlje in vekov.

Ona da uteho vsakomur, samo je treba imeti ljubeznj do nje, čiste in nepotvorjene ljubeznj in ni je nesreče, ki bi nam ne mogla nuditi sreče in zadovoljstva v njej.

A šolska knjižnica zahteva tudi vztrajnih in neustrašenih delavcev, boriteljev, svojih apostolov, ki hočejo njeno istino, moč in delo širiti v vsak kotiček, bogat ali siromašen — z enako ljubeznijo. Povsod mora svetiti njena luč, da razpršuje temino in slepoto, da odpira oči in povsod širi znanje, resnico in ljubezen.

Potreba je šolskim knjižnicam vestnih, vztrajnih in čilih knjižničarjev, da ne stojijo v njih knjige zložene v omarah kakor mumije v muzeju, temveč da žive svoje življenje, da govore, podučujejo, tešijo in vodijo narod po stezah življenja. Knjižnicam je treba dati življenja, in sicer krepkega življenja!

In to življenje je potreba da daje šolski knjižnici učitelji. On mora biti njena duša; z njo mora biti v tesni zvezi, v njej mora živeti, za njo delati in ves svoj prosti čas mora posvetiti njej. Zavedati se mora, da hoče narod napredovati v znanju s pomočjo šolskih knjižnic; zrno resnice bo zrastle v veliko steblo, če šolska knjižnica neguje nadalje sveže razzorano njivo znanja, v katero je šola položila prve kali.

S kako boleštv sem gledal šole, ki niso imele urejenih knjižnic! Knjige so

* Vladimir Pevalok: Jedinstvo, stev. 1. in 2.

bile nerazrezane, zmetane v kakem kotu za hrano mišim in plesnobi; pokrivala jih je debela plast prahu in polagoma so se potapljale v pozabljenje.

Ali se zavedajo učiteljice in učitelji takih šol, da otmelo svojemu narodu lahko dragoceno blago, da sicer narod s svojim neznanjem podleže lahko različnemu zlu in da tak narod pokrivajo pajčevine in prah, pod katerim polagoma propada in tone v pozabljenje? To je zločin! Zločin večji in strašnejši od zločina najgršega zločinca, ker on ubija poedinca in celoto, a taka učiteljica in učitelj uničujeta narodu njegovo čtivo v brezčelnem in svojo malomarnostjo.

V vsakem poedincu je velik nagon k radovednosti. Ta radovednost je vzrok, da o vsem izprašujemo in iščemo vzrokov. Zanima nas preteklost, gledamo sedanjost in razmišljamo o bodočnosti. Svojo bolest in svojo radost prenašamo drugemu in neko čustvo prijetnosti nas navda, kadar najdemo resnico, kadar našletimo na sorodne duše. In to pomaga, da vsak poedinec rad poseže po knjigi, ki mu daje odgovora na njegovo mišljenje, a potreba ga je voditi, vzbudjati in nuditi mu samo dobro in zdravo čtivo, katero on lahko razume, ki ga zanima in ga prevzame vsega, njegovo dušo in srce in čtivo postane njegova last.

In tu je treba da prevladuje načelo od bližjega k oddaljenemu, od lažjega k težjemu.

Predno se komu izda knjiga iz knjižnice, ki je sam ne more izbrati, je potreba spoznati njegovo duševno višino, na kateri se more nadaljevati novo spoznanje in razumevanje potom izposojevanja knjig iz šolske knjižnice.

—p Melinci v Prekmurju: Leta 1920 v marcu je bilo tu ustanovljeno izobrazovalno društvo, h kateremu je pristopilo takoj 56 članov. Pričelo se je s predavanji, petim in predstavami. Pevski zbor je nastopil štirikrat pri predstavah, ki so prav lepo uspeli v zadovoljstvo vseh. Predstave so prinesle tudi precej čistega dobička. Okoli 600 K se je porabilo za nakup knjig. S tem je bil storjen začetek knjižnici. Poleg teh knjig je daroval g. tovariš Janko Kavčič okoli 100 knjig razne vsebine in g. Koller, davč. upravitelj v Dol. Lendavi 10 knjig. Knjižnica je dobivala vsak teden tudi nekaj političnih listov od raznih uredništev. Knjige in listi se prav pridno čitajo, lahko trdim, da še nikjer nisem našel tega, da bi ljudje s tako slastjo brali kot tu. Pa še kdo trdi, da dela književna slovenščina Prekmurcem preglavice! Le poglejte njihove molitvene knjižice, vse — z malo izjemami — v književni slovenščini. Le knjig primanjkuje. In še to omenim, da sem lani potom oglasa v »Učit. Tovarišu« prosil za kakšno knjigo za izobrazbo društva. Kaj menite, koliko sem jih dobil? Nič! Vse svoje knjige sem žrtvoval — no vidim, da je rodilo to dobre uspehe — čeprav knjige slabo izgledajo.

Ljudska predavanja.

—pp Roditeljski sestanek v Melincih — Prekmurje se je vršil eden in sicer januarja 1. 1921. Udeležba je bila obilna in so navzoči pridno sledili govornikovim izvajanjem in so se pozneje posebno kar se tiče šol, obiska, tudi po teh ravnali.

—pp Za ljudsko prosveto. Z Jesenic nam poročajo: Tovariša Franc Zupancič in Ivan Šega sta pričela z javnim predavanjem v delavskem domu na Savi-Jesenice pri prosvetnem društvu »Svoboda«. Imela sta vsak že po tri prav dobro uspela in dobro obiskovana predavanja. — Poleg tega je ustanovila tov. Iv. Šega pri »kovinarski podružnici« Sava-Jesenice strokovno šolo za člane tega društva. Poučuje vsako nedeljo od 9.—12. dopoldne in to že od meseca maja lanskega leta. Jednako šola sta poklicala v življenje tovariša Janko Baraga in Franc Zupancič na Koroški Beli za tamošnje člane te podružnice. — Ako se vpošteva, da ti trije tovariši vrše to delo brezplačno, iz golega navdušenja za dobrobit delavstva, jih lahko stavimo za vzgled premožnim tovarišem, ki se branijo tako krčevito vsacega najmanjšega izvenšolskega dela. — Posnemajte jih!

Šolski odri in pevski zbori.

—po Kraljestvo palčkov v Ribnici (Dolenjsko). Dne 25. in 26. marca je priredila tukajšnja meščansko- in ljudsko-šolska mladina v sokolski dvorani predstavo igre Kraljestvo palčkov, v korist Jugoslovenske Maticе. Mladi igralci in igralke so tako dobro nastopili, da je splošna želja še enkrat ponoviti igre. Upam, da nas še enkrat razveselite s svojim nastopom 9. aprila. Koga naj pohvalim — morda norčka ali vile, kralja ali palčke. Kratko rečeno — norček nas je

zabaval, da je s svojim drznim nastopom izzival salve smeha med gledalci. Bili pa so vsi na svojem mestu in očarani po ljubkem nastopu vil, po hudomušnosti palčkov in po majestetičnem nastopu kralja z dvorom smo odhajali domov. Jugoslovenska Matica je na dobila znatno vsoto okoli 3000 K. Vsa čast otrokom, vsa hvala prirediteljem. Pokazali ste, da se zavedate težkega poklica v polni meri — a dobrotnikom, ki so pripomogli kakorkoli, da je bil uspeh tako lep — hvala prisrčna hvala imenom organizacije z najidealnejšim programom današnjih tako materialističnih časov.

— V Šmarju pod Ljubljano je priredila šola 25. in 26. marca t. l. otroško predstavo: 1. Schubert: Sonata. Op. 137, št. 1. F. Mazas: Deux Airs Varies št. 2 harmonij in gosli. 2. V. Parma: Zapoji mi ptičica... Sopran in harm. 3. Deklamacije: Graničar (Cegnar). Još jedna želja (in Kosovka). Korist domačih živali. 4. Igrici: Lepota slepi in Kaznovani šaljivci iz »Otroški oder«. — Naštudiral tov. M. Perovšek. 5. Lepa naša domovina. Posebno so ugajale: Domače živali (8), katere vodi 1 učenec (sestavil šol. voditelj) in pa Igrici. Uspeh prav dober v vsakem oziru.

—po Šola v Kapelah pri Brežicah je priredila dne 5. marca dobro uspelo šolarstvo veselico, ki je pokazala prave zmoglosti tukajšnje mladine. Pevske točke je vodil kapelnik »palčkov«, med katerimi je posebno inponirala »Sokolska koračnica«. V tridejanki »Šivilja Klara« je Jožek prav dobro rešil svojo ulogo. Nastop palčkov in drugih je bil čisto sigurn. Igralci so izvršili svoje naloge popolnoma samostojno. Alegrija »Morje plaka« je prav globokega jedra, ki pa ni menda nri mnogobrojnem kmetskem ljudstvu naredilo onega učinka, kakor pri inteligenci, katere sicer pri nas ni mnogo, a smo že večino iste pozrešali. Gdč. Kugličeva, ki je imela z vajami mnogo truda, je z uspehom lahko zadovoljna: ne sme se pa v bodoče plašiti neumestnih opazk od strani nekaterih starokopitnežev. Tudi druga dva gospodičnoma gre za hvala, ker ste imeli deloma pri vajah, kakor tudi pri opravljanju mnogih igralcev dosti truda. — J.

—po Šolsko mladino se je priredila Božičnica v Melincih — Prekmurje. Nastopilo je več deklamatorjev, ki so prav lepo in s ponosom izvajali razne pesmi. Posebno je ugajala navzočim živa slika — Slovenka. Hratica, Srbkinja. Pod božič drevescem, ki je bilo lepo okinčano — vse delo šolarjev — je bilo za vsakega učenca darilce. Najbolj na je ugajala otrokom tombola za katero je bilo zbranih 60 darilc. Prav lepo je bilo petje pevskega zbora šolarjev.

—po Višnjagora. Otroci v Višnjagori so priredili v petek, dne 24. in v soboto, dne 25. marca šolsko predstavo. Na vzporedju je bilo petje, deklamacije in igra »Snegulčica in škrtaj«. Bilo je vsestransko zanimanje in uspeh v vsem zelo zadovoljiv.

—po Šolski oder na Vurbergu. Dne 25. marca je priredila šol. mladina v tekočem letu drugo gledališko predstavo. Spored: I. Prizor v šoli pred poukom. II. Janko in Metka. III. Škratelj. Z velikim zanimanjem je sledilo občinstvo preciznim izvajanjem marljive šol. mladine. Rosilo se je marsikatero oko navzoče matere in očeta, ko je videlo, kako lepo se vzgaja šol. mladina. Navzoči zastopniki občine in krajnega šol. sveta so izrekli šol. vodstvu hvaležno priznanje za velik trud, ki ga ima šola z ukaželjno šol. mladino. Dobiček se porabi za vezavo knjig domače ljudske knjižnice, ki se bode otvorila začetkom prihodnje zime.

—po Šolski oder v Babnempolju trajno napreduje. Pri dobro obiskani predstavi dne 19. marca smo nabrali svotico 1100 K za kulise; treba vpoštevati, da naša vas šteje komaj 450 ljudi in da tudi šol. soba ni velika. Spored je zelo ugajal zlasti slikovite skupine pri točkah: »Morje plaka«, — »Martin Kopač pride v vas« in »mala učiteljica pri palčkih poljančkih«. Dekleta so vrlo pomagala z dvodejanko: »Pri gospodi« a domači meš. zbor z ubranim petjem, za kar je osobito pri Prezidancih žel zasluženo priznanje. Dne 26. marca smo pa ženske ustanovile društvo: K. J. S. katero šteje do sedaj 120 članic in prav ugleden odbor. V njegov program spada tudi vzbujati veliko zanimanje za kledljanje, kar bi bilo posebno za našo v zimskem času brezposelno žen. mladino velikega pomena; šest deklic je že pričelo z delom, s katerim imajo veliko veselje. Letos se nam obeta, da dvignemo našo šolo za eno nadstropje no in ko bo stavba gotova ter še bližnji Prezid definitivno pod Slovenijo, bo kulturno delovanje v našem gorskem kotu mnogo olajšano.

Književnost in umetnost.

—k Dr. Josip Goršič — Socialna zaščita dece in mladine. Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov IX. zv. Skrb družbe in države za sirote in nezakonske otroke je postala po vojni silno važna, ker je število takih otrok zelo naraslo. Samo Slovenija jih šteje okoli 76.000. Zato je zelo hvalevredno, da je pisatelj zbral tozadevne podatke, povedal kaj smo do sedaj že pri nas za mladoletne in sirote storili, ter kako je skrb za nepreskrbljeno mladino urejena v drugih državah. Zanimiva so zlasti poglavja o zaščiti mater in dojenčev, dece v predšolski in šolski dobi ter moralno zane-mariene mladine. Spis je neobhodno potreben za učitelje, sodnike in duhovnike, ki se največ bavijo z mladinsko oskrbo. Knjiga, ki je spisana zelo pregledno, poučno, pa zanimivo, bo izpolnila veliko vrzel v našem socialnem slovstvu.

—k 6. br. »Učitelja«: Dr. Paja Radosavljevič, Francuska Pedagogija. Rad. M. Stefanović, Evolucionizam i Pedagogika. Olga Pletajeva, Radna škola na delu, s rusko preveo dr. Jov. Maksimović. Drag. A. Marković, Muzičko vaspitanje. F. Vajda, Ptui, Ženska izobrazba. Sreten Dinić, O dečijoj književnosti. Fiziologija. Mucanje kod dece od D. A. B. Filozofija. Niče kao preteča psiho-analize od dr. Herbeca, preveo Lj. Lazić. Psihologija. O pažnji od S. Ljubinića. Metodika. O bukvaru od Jov. P. Jovanovića. Iz školskog rada. Pripreme za čitanje u I. raz., od Jov. Udickog. Prosvetni pregled. Čeho-Slovačka — Francuska — Belgija — Italija — Engleska — Španija — Ujedinjenje Sev. Američ. Države — Argentina — Indija — Sirija. Književni pregled. Referati. A. Gerlah. Kak prepodavati detjam aritmetiku, ref. Mil. R. Majstorovića. Krači prikazi a) Domačih knjiga i listova: Tih. R. Dordević: Iz Srbije kneza Miloša; dr. Vlad. Petković: Manastir Ravanica, Srpsko Kosovo. Narodni prijatelj; Ljub. M. Protić: Pedagoška pitanja; Stan. M. Mijatović: Školska administracija; Zar. R. Popović: Pripovetke iz St. Srbije, Misao, Prosv. Glasnik. b) Stranih: List združenih Českoslov. učiteljev; Sallwörk: Erziehung durch die Kunst; Kornelius: Elementär Gesetze der bildende Künste. Bibliografija. Beleške. Priznanje godine službe — Stečaj za škol. higijenu — Završen pretres zak. o nar. školama — Okružni školski muzej u Kragujevcu — Pedagoško društvo — Kongres za moralno vaspitanje. Listak. Mih. M. Stanojević: Iz »mojih uspomena«.

—k Zvonček, 3. števil. 1. 1922. Vsebinna: Anica: Pomladna želja neodrešenih bratov. Pesem. Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska pripovedka s tremi podobami. V. Mazi: Denar. Povest Novi papež Pij XI. Podoba. Janko Leban: Štrklji. Povest Miroslav Kunčič: Prošlost. Pesem. Fr. Rojec: Za domači muzej. Poučni spis z dvema podobama. Pouk in zabava. Kotiček gospoda Doropoljskega.

—k Popotnik, števil. 1.—2. 1. 1922. Vsebinna: Razprave: Dr. K. Ozvald: Kaj je in kaj ni ljudska univerza? Mil. R. Majstorović: Srpska pedagoška knjiga. Iz šolskega dela; Ana Pfeiffer: Elementarni pouk v čitanju in pisanju na podlagi samodelavnosti. Matija Herić: Razmišljevalno računanje in nova metoda računanja z mestnim vrednostmi. Telesna vzgoja: Fr. Grm: Higijena govora. Razgled. A. Slovstvo, Fr. Erjavec: Izbrani spisi za mladino, Slovenski pesniki in pisatelji V. (E. Gangl.) — H. Družević: Črtice k zgodovini glasbene umetnosti. (—) — Čika Jova-Zmaj v slovenskem prevodu. (F.) — Alojz Kraigher: Umetničkova trilogija. (Pav. Flerč.) — Dr. S. Čajkovčeve »Čitanke«. (Pav. Flerč.) — Dr. Vladimir Dvornikovič (č.). B. Časopisni vpogled. Literarni doneski v delavnem pouku. — Iz druge literature. C. To in ono. Kaj opazujemo v šolah? (F. Ž.) — Ljudsko mnenje o šoli. (F. V.) — Kaj spada v šolsko sobo? (—) — Načrt zakona o srednjih šolah. — Tretji mednarodni kongres za moralno vzgojo v Ženevi. (G. Šilj.) — Drobne pedagoške novice. — Usoda »Popotnika«. — Dr. Fr. Derganc: Filozofski slovar. (Dalje.)

—k »Sokolici«, št. 3. in 4. Vsebinna 1. Predavanje I. B. 2. Pesem dobrovoljcev. Dr. Lj. Pivko. (Konec prih.). 3. Zakaj sem Sokol? Iz češčine preložil N. Perko. (Dalje.) 4. Zgodovina telovadbe. J. Jeras. (Dalje.) 5. Moj izlet na Mrzlico. Ivanka Naglav. 6. Podmladek rdečega križa. B. 7. Popravki k vajam moškega naraščaja in ženske dece. 8. Mladi vojaki. Proste vaje. Fr. Pleničar. 9. Glasnik + Br. Janko Kovačič. — Obletnica smrti našega prvega staroste dr. Iv. Oražna. — Šestdesetletnica Sokolstva. — Priprave za I.